

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Юридичний факультет
Кафедра цивільного права та процесу**

М.В. Менджул

ДОКТРИНА ТРУДОВОГО ПРАВА

**Методичний посібник
навчальної дисципліни
підготовки доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»**

Ужгород
2020

УДК 349.2(072)(075.8)

М 50

Менджул М.В. Доктрина трудового права: методичний посібник для підготовки доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2020. 52 с.

Методичний посібник для вивчення дисципліни «Доктрина трудового права» розроблений для аспірантів за спеціальністю 081 «Право» та відповідає навчальній програмі із зазначеної дисципліни. Методичний посібник містить систему організаційно-методичних заходів, які сприятимуть засвоєнню знань та формуванню навичок із зазначеної дисципліни.

Рецензенти:

Булеца С.Б., д.ю.н., професор, завідувач кафедри цивільного права та процесу ДВНЗ «УжНУ»

Лазур Я.В., д.ю.н., професор, декан юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ».
(протокол № 8 від 27 травня 2020 р.)*

ЗМІСТ

Передмова	4
Навчально-тематичний план дисципліни	6
Лекційна програма навчальної дисципліни	9
Тематика практичних занять	13
Завдання для самостійної роботи	31
Основні критерії оцінювання знань	32
Орієнтовні питання підсумкового контролю знань	33
Рекомендовані джерела інформації	37

ПЕРЕДМОВА

Глобалізаційні світові процеси та трансформації сучасного міжнародного правопорядку супроводжуються активною трудовою міграцією працездатного населення з одних держав до інших. Це в свою чергу, зумовлює необхідність врегулювання міждержавних відносин і, крім того, створює підстави для удосконалення національного трудового законодавства з метою адаптації його до міжнародних норм та стандартів, сформованих Міжнародною Організацією Праці.

Враховуючи, що трудове законодавство України потребує нагального реформування надзвичайно важливим є наукове обґрунтування оптимальної моделі правового регулювання трудових відносин. З огляду на це важливим є отримання аспірантами фундаментальних знань із доктрини трудового права України, ознайомлення із найсучаснішими доробками провідних учених, порівняльно-правовим аналізом трудового законодавства України із відповідним законодавством країн ЄС та світу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні наукові концепції, у тому числі у сфері: здійснення найманими працівниками права на працю та відпочинок; забезпечення гарантій працевлаштування окремих категорій працівників; укладення та розірвання трудових угод; забезпечення зайнятості, профорієнтації і працевлаштування; професійного відбору, професійної підготовки й підвищення кваліфікації кадрів безпосередньо на виробництві; соціально-партнерських відносин; укладання і виконання колективних договорів; нагляді і контролі за охороною праці й дотриманням трудового законодавства; розгляді трудових спорів; пенсійному забезпеченні тощо.

Метою навчальної дисципліни «Доктрина трудового права» є: опанування аспірантами системи знань з доктрини трудового права України; акцентування уваги на складних теоретичних та практичних проблемах трудових правовідносин; на основі конкретно-предметного матеріалу сприяти виробленню навиків аналітичного мислення; формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування норм трудового права.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Доктрина трудового права» є: поглиблене вивчення проблем трудового права, аналіз актів трудового законодавства України, міжнародних договорів, актів вищих судових інстанцій, монографічної літератури, здійснення наукових досліджень.

Для досягнення мети вивчення навчальної дисципліни аспірантам необхідно засвоїти такі дисципліни як «Теорія та методологія класичної та сучасної філософії» та «Доктрина цивільного та спадкового права».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми аспіранти повинні:

знати:

- положення актів трудового законодавства України та міжнародних договорів щодо правового регулювання трудових відносин;

- основні положення правової доктрини з питань виникнення та припинення трудових правовідносин, укладення та припинення трудових договорів, правового статусу суб'єктів трудового права, підстав, змісту та видів відповідальності при порушенні трудового законодавства, колективних угод, трудових угод;

- підходи судової практики щодо тлумачення і застосування законодавства України, що регулює трудові правовідносини.

вміти :

- використовувати дані науки трудового права для подальших наукових досліджень та вирішення практичних завдань;

- правильно застосовувати та тлумачити трудове законодавство, колективні договори, трудові угоди;

- критично аналізувати трудове законодавство і розробляти відповідні пропозиції до його удосконалення.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Наукові концепції про право людини на працю і міжнародні гарантії його забезпечення	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Принципи в доктрині трудового права	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Джерела трудового права України та інших країн світу	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Наукові концепції щодо трудових правовідносин та їх суб'єктів	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8	-	-	32	48	8	8	-	-	32
Змістовий модуль 2.												
Тема 5. Теоретичні та практичні проблеми регулювання зайнятості	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 6. Порівняльно-правовий аналіз	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8

інституту трудового договору												
Тема 7. Інститут робочого часу у докрині трудового права	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 8. Теоретичні та практичні проблеми регулювання часу відпочинку	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 9. Наукові концепції щодо правового регулювання оплати праці	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 10. Проблеми правового забезпечення охорони праці та здоров'я працівників на виробництві	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 11. Трудова дисципліна та дисциплінарна відповідальність у докрині трудового права	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 12. Теоретичні та практичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудового договору	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8
Тема 13. Наукові	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8

концепції щодо поняття та порядку вирішення індивідуальних трудових спорів													
Разом за змістовим модулем 2	108	18	18	-	-	72	108	18	18	-	-	72	
Змістовий модуль 3.													
Тема 14. Теоретичні та практичні проблеми соціального партнерства та колективного трудового права	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8	
Тема 15. Колективні договори (угоди) і порядок вирішення колективних трудових спорів	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	8	
Разом за змістовим модулем 3	24	4	4	-	-	16	24	4	4	-	-	16	
Усього	180	30	30	-	-	120	180	30	30	-	-	120	

ЛЕКЦІЙНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ І

Змістовий модуль 1

Тема 1. Наукові концепції про право людини на працю і міжнародні гарантії його забезпечення

Наукові концепції про право людини на працю. Право на працю – одне з фундаментальних прав людини: поняття і зміст. Міжнародні стандарти права на працю. Значення Конвенцій МОП у гарантуванні трудових прав. Державні гарантії трудових прав за законодавством України.

Тема 2. Принципи в доктрині трудового права

Поняття та значення принципів трудового права. Наукова класифікація принципів трудового права. Загальна характеристика основних принципів трудового права.

Тема 3. Джерела трудового права України та інших країн світу

Теоретичні та практичні проблеми до визначення поняття та видів джерел трудового права. Кодифікація трудового права в країнах світу та характеристика джерел трудового права окремих державах (США, Великобританія, Франція, Німеччина, Італія, Японія та ін.). Джерела трудового права України: загальна характеристика. Конвенції та рекомендації МОП. Нормативно-правові акти як основні джерела трудового права України. Звичай як джерело трудового права. Судовий прецедент у системі джерел трудового права.

Тема 4. Наукові концепції щодо трудових правовідносин та їх суб'єктів

Поняття та система правовідносин у доктрині трудового права. Наукові підходи до поняття та статусу суб'єктів трудових правовідносин. Працівники як суб'єкти трудових правовідносин. Трудова правосуб'єктність та її особливості. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин. Роботодавець-фізична особа як сторона трудового договору. Професійні спілки та проблеми їх правового статусу.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Теоретичні та практичні проблеми регулювання зайнятості

Міжнародні правові акти про зайнятість та захист від безробіття. Поняття та форми зайнятості населення. Проблеми правового статусу безробітного. Державна служба зайнятості та її повноваження. Поняття працевлаштування та його правові форми. Посередництво при наймі. Взаємовідносини органів з працевлаштування (посередників) з наймачами робочої сили. Особливості працевлаштування окремих категорій громадян.

Тема 6. Порівняльно-правовий аналіз інституту трудового договору

Наукові концепції щодо правової природи трудового договору. Трудовий договір: поняття, види та значення. Сторони та зміст трудового договору: порівняльно-правовий аналіз. Гарантії прав і обмеження прав особи при укладенні трудового договору. Прийняття на роботу і оформлення трудового договору: порівняльно-правовий аналіз. Випробування при прийнятті на роботу. Зміна умов трудового договору. Припинення трудового договору: поняття та класифікація підстав.

Тема 7. Інститут робочого часу у доктрині трудового права

Правове регулювання робочого часу в нормативних актах МОП та ООН. Поняття робочого часу і сучасні проблеми гарантій у сфері робочого часу. Види робочого часу: нормальна та скорочена тривалість робочого часу, неповний та ненормований робочий час. Режим робочого часу та його види. Надурочні роботи: їх поняття, випадки та порядок застосування. Облік робочого часу: поняття та види.

Тема 8. Теоретичні та практичні проблеми регулювання часу відпочинку

Міжнародно-правове регулювання часу відпочинку. Поняття та види часу відпочинку у доктрині трудового права. Відпустки, їх види та порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустка без збереження заробітної плати.

Тема 9. Наукові концепції щодо правового регулювання оплати праці

Право працівника на оплату праці та його захист (науковий огляд). Поняття оплати праці та її структура. Основна заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Державне та договірне регулювання оплати праці. Мінімальна заробітна плата: поняття і значення. Порядок встановлення і застосування різних форм матеріального стимулювання праці.

Тема 10. Проблеми правового забезпечення охорони праці та здоров'я працівників на виробництві

Міжнародно-правове регулювання охорони праці. Зміст охорони праці як інституту трудового права. Гарантії прав працівників на охорону праці та здоров'я на виробництві. Організація охорони праці працівників на підприємстві. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних та шкідливих роботах. Охорона здоров'я жінок, неповнолітніх і осіб зі зниженою працездатністю. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, пов'язаних з виробництвом.

Тема 11. Трудова дисципліна та дисциплінарна відповідальність у доктрині трудового права

Поняття дисципліни праці у доктрині трудового права. Внутрішній трудовий розпорядок (порівняльно-правовий аналіз). Способи забезпечення дисципліни праці: система організаційних, моральних та матеріальних стимулів (заохочення); заходи правового впливу; заходи громадського впливу; дисциплінарні стягнення. Поняття дисциплінарного проступку у доктрині трудового права. Види дисциплінарних стягнень. Порядок застосування дисциплінарних стягнень. Оскарження та зняття дисциплінарного стягнення.

Тема 12. Теоретичні та практичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудового договору

Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстава та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності у доктрині трудового права.

Особливості матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові.

Тема 13. Наукові концепції щодо поняття та порядку вирішення індивідуальних трудових спорів.

Поняття та види трудових спорів (конфліктів) у доктрині трудового права. Індивідуальні трудові спори: поняття, види, причини виникнення та способи вирішення. Порядок вирішення трудових спорів у Комісії з трудових спорів. Судовий порядок розгляду трудових спорів. Порядок поновлення працівника на роботі та оплата вимушеного прогулу. Діяльність спеціалізованих трудових судів у зарубіжних країнах.

Змістовий модуль 3

Тема 14. Теоретичні та практичні проблеми соціального партнерства та колективного трудового права

Поняття соціального партнерства у доктрині трудового права. Правове регулювання соціального партнерства в Україні та зарубіжних країнах. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства. Колективне трудове право, його становлення та розвиток. Поняття та види трудового колективу. Повноваження трудового колективу в Україні та зарубіжних країнах.

Тема 15. Колективні договори (угоди) і порядок вирішення колективних трудових спорів

Поняття і значення колективного договору у доктрині трудового права. Необхідні умови та сфери дії колективного договору (угоди). Характеристика міжнародних правових норм, що регулюють укладення колективних договорів. Сторони колективного договору (колективної угоди). Колективні переговори та порядок укладення колективних договорів. Зміст, форма та строк дії колективного договору (угоди). Примусова сила колективних договорів в деяких країнах світу. Відповідальність за порушення колективного договору. Поняття, предмет і сторони колективних трудових спорів. Процедури примирення, посередництва та арбітражу. Право на страйк та його реалізація.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З КУРСУ

МОДУЛЬ І

Змістовий модуль 1

Тема 1. Наукові концепції про право людини на працю і міжнародні гарантії його забезпечення

Питання до обговорення: Наукові концепції про право людини на працю. Право на працю – одне з фундаментальних прав людини: поняття і зміст. Міжнародні стандарти права на працю. Значення Конвенцій МОП у гарантуванні трудових прав. Державні гарантії трудових прав за законодавством України.

Рекомендована література:

1. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Вісник Конституційного суду України. 2006. № 4. С. 72-80.
2. Актуальні проблеми трудового права України: колект. моногр. / кол. авт.: О.А. Золотарьова та ін.; за заг. ред. О.А. Золотарьової. Одеса: Негоціант, 2009. 121 с.
3. Андрійв В. Трудові права людини у системі природного та позитивного права / В. Андрійв. *Право України*. 2007. № 6. С. 61-64.
4. Величко Д.М. Зміст права на працю в міжнародних актах та законодавчих актах України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2015. № 13. Том 1. С. 142 – 145.
5. Назимко О.В. Міжнародно-правові стандарти правового регулювання трудових відносин. Європейські перспективи. 2016. № 1. С. 157 – 165.
6. Хромей В.В. Конституційне право людини на працю та гарантії його реалізації : автореф. десерт. на здобуття наукового ступеня канд. юридич. наук: спец. 12.00.02. Ужгород, 2016. 22 с.
7. Яцкевич І.І. Правове регулювання юридичних гарантій реалізації особою права на працю : автореф. десерт. на здобуття наукового ступеня канд. юридич. наук : спец. 12.00.05. Київ, 2016. 23 с.

8. Fundamental rights at work and international labour standards / International Labour Organization, 2003. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_087424.pdf
9. Eric Gravel, Tomi Kohiyama et Katerina Tsotroudi. A Legal Perspective on the Role of International Labour Standards in Rebalancing Globalization. *Revue Interventions économiques* Papers in Political Economy. 2014. № 49. <https://doi.org/10.4000/interventionseconomiques.1703>

Тема 2. Принципи в доктрині трудового права

Питання до обговорення: Поняття та значення принципів трудового права. Наукова класифікація принципів трудового права. Загальна характеристика основних принципів трудового права.

Рекомендована література:

1. Єршоменко В.В. Принципи трудового права в аспекті правозастосування. *Право та інновації*. 2016. № 1 (13). С. 122 –131.
2. Лаврів О.Я. Система принципів трудового права України: дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. К., 2006. 211 с.
3. Старчук О. Класифікація принципів трудового права України. *Юридична Україна*. 2011. № 8. С. 82 – 86.
4. Старчук О. Щодо ознак принципів трудового права України. *Публічне право*. 2013. № 1(9). С. 200 – 206.
5. Чанишева Г.І. Основні принципи правового регулювання трудових відносин у проекті Трудового кодексу України. *Університетські наукові записки*. 2016. № 59. С. 8 – 17.
6. Smiriti Chand. Necessity and Importance of Labour Law and Principles. URL: <https://www.yourarticlelibrary.com/law/necessity-and-importance-of-labour-law-and-principles/34381>
7. The Labour Principles of the United Nations Global Compact: A Guide for Business / International Labour Office. - Geneva: ILO, 2008. URL: https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc%2Flabour%2Fthe_labour_principles_a_guide_for_business.pdf

Тема 3. Джерела трудового права України та інших країн світу

Питання до обговорення: Теоретичні та практичні проблеми до визначення поняття та видів джерел трудового права. Кодифікація трудового права в країнах світу та характеристика джерел трудового права окремих країн (США, Великобританія, Франція, Німеччина, Італія, Японія та ін.). Джерела трудового права України: загальна характеристика. Конвенції та рекомендації МОП. Нормативно-правові акти як основні джерела трудового права України. Звичай як джерело трудового права. Судовий прецедент у системі джерел трудового права.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. 48 с.
2. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство») від 9 липня 1998 року N 12-рп/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98>
4. Білоус О. Ю. Конвенції міжнародної організації праці як джерела трудового права України : автореф. десерт. на здобуття наукового ступеня канд. юридич. наук : спец. 12.00.05. Одеса, 2017. 23 с.
5. Волохов О. С. Рішення Європейського Суду з прав людини у системі джерел трудового права України. Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини : зб. наук. ст. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15 вересня 2012 р.) / за ред. С. В. Ківалова ; НУ «ОЮА». Одеса : Фенікс, 2012. С. 462-469.
6. Островерх А.М. Конвенції міжнародної організації праці як джерела трудового права України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. N 6. С. 204 – 206.
7. Трудове законодавство України і Європейська соціальна хартія (переглянута): питання адаптації. К.: Знання, 2005. 276 с.

8. Чижмарь Ю.В. Джерела трудового права та їх характеристика. *Наукові записки. серія: Право*. 2018. Вип. 5. С. 38 – 41.
9. Ярошенко О. М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України: монографія. Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 456 с.
10. James J. Brudney. The internationalization of sources of labor law. Penn Law: Legal Scholarship Repository, 2018. Vol. 39:1.
11. Hugh Collins, K. D. Ewing, Aileen McColgan. Nature and sources of labour law. 2012. pp 3-44. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139227094.003>
12. Tamás Gyulavári, Emanuele Menegatti. The Sources of Labour Law. Kluwer Law International. 2019.

Тема 4. Наукові концепції щодо трудових правовідносин та їх суб'єктів

Питання до обговорення: Поняття та система правовідносин у доктрині трудового права. Наукові підходи до поняття та статусу суб'єктів трудових правовідносин. Працівники як суб'єкти трудових правовідносин. Трудова правосуб'єктність та її особливості. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин. Роботодавець-фізична особа як сторона трудового договору. Професійні спілки та проблеми їх правового статусу.

Рекомендована література:

1. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
2. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України від 22 червня 2012 р. Урядовий кур'єр. 2012. № 151.
3. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 45. ст. 397.
4. Жернаков В. В. До питання про правове розуміння праці та трудових відносин. *Держава і право*. Випуск 34. К., 2006. С. 307-311.

5. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики : монографія. К. : Видавець Карпенко В. М., 2012. 464 с.
6. Лазор В. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права і сторона трудових спорів. *Право України*. 2003. № 10. С. 100 - 103.
7. Любчик О. А. Щодо трудової правосуб'єктності трудового колективу. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*, 3(87), 191-201.
8. Мельник К. Ю. Трудові правовідносини службовців правоохоронних органів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05. Одеса, 2011. 34 с.
9. Пилипенко П. Д. Підстави виникнення індивідуальних трудових правовідносин. К.: Знання, КОО, 2003. 146 с.
10. Слюсар А. М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект : монографія. Х. : ФІНН, 2011. 335 с.
11. Хуторян Н. М. Проблеми визначення поняття «роботодавець» за законодавством України. *Держава і право*. Випуск 31. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. С. 207-215.
12. Шамшина І. І. Суб'єкти трудового права: правове регулювання в умовах ринкових відносин : монографія. Луганськ : Література, 2010. 448 с.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Теоретичні та практичні проблеми регулювання зайнятості

Питання до обговорення: Міжнародні правові акти про зайнятість та захист від безробіття. Поняття та форми зайнятості населення. Проблеми правового статусу безробітного. Державна служба зайнятості та її повноваження. Поняття працевлаштування та його правові форми. Посередництво при наймі. Взаємовідносини органів з працевлаштування (посередників) з наймачами робочої сили. Особливості працевлаштування окремих категорій громадян.

Рекомендована література:

1. Про безробіття: Конвенція МОП № 2, 1919 р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_143
2. Про політику в галузі зайнятості: Конвенція МОП № 122, 1964р. (ратифікована 29 травня 1968 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_062
3. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. ст. 171.
5. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. ст. 243.
6. Соціально-трудові відносини зайнятості: сучасні тенденції, виклики, шляхи розвитку : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук А. М. Колота, І. Ф. Гнибіденка ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ : КНЕУ, 2015. 295 с.
7. Patricia C. Collins. An Overview of COVID-19 Employment Law Issues. *The Legal Intelligencer*. 2020. URL: <https://www.law.com/thelegalintelligencer/2020/04/17/an-overview-of-covid-19-employment-law-issues/?slreturn=20200720155500>

Тема 6. Порівняльно-правовий аналіз інституту трудового договору

Питання до обговорення: Наукові концепції щодо правової природи трудового договору. Трудовий договір: поняття, види та значення. Сторони та зміст трудового договору: порівняльно-правовий аналіз. Гарантії прав і обмеження прав особи при укладенні трудового договору. Прийняття на роботу і оформлення трудового договору: порівняльно-правовий аналіз. Випробування при прийнятті на роботу. Зміна умов трудового договору. Припинення трудового договору: поняття та класифікація підстав.

Рекомендована література:

1. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
2. Про трудові книжки працівників: Постанова КМУ від 27 квітня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF>
3. Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій: Постанова КМУ від 3 квітня 1993 р. № 245. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/245-93-%D0%BF>
4. Гевел О. Трудова функція та порядок її визначення. *Право України*. 2002. № 4. С.89 - 93.
5. Лавріненко О.В. Поняття та ознаки сумісництва за трудовим правом: теоретичні аспекти питання. *Економіка, фінанси, право*. 2005. № 5. С. 28-35.
6. Рогач О. Я., Менджул М. В. Припинення трудових відносин з ініціативи працівника-внутрішньо переміщеної особи та роботодавця. *Публічне право*. 2017. № 1. С. 184 - 190.
7. Рогач О. Я., Менджул М. В. Припинення трудового договору в умовах окупації Криму та проведення антитерористичної операції в Україні. Проблеми захисту прав і свобод вимушених переселенців, а також інтересів громадян або держави на тимчасово окупованих територіях та в районах проведення антитерористичної операції: матеріали міжнародного круглого столу (27 жовтня 2016 року). К.: Національна академія прокуратури України, 2016. С. 66 -70.
8. Паламарчук В. Контракт як форма реалізації громадянами права на зайнятість. *Право України*. 2003. № 8. С. 104-106.
9. Employment contracts act (55/2001, amendments up to 579/2006 included). URL: <http://www.ilo.org/dyn/travail/docs/2428/Employment%20Contract%20Act.%20January%202007.pdf>
10. Will Elton. The Importance of an Employment Contract. *Zegal*. 08/01/2019. URL: <https://zegal.com/blog/post/importance-of-employment-contract/>

Тема 7. Інститут робочого часу у доктрині трудового права

Питання до обговорення: Правове регулювання робочого часу в нормативних актах МОП та ООН. Поняття робочого часу і сучасні проблеми гарантій у сфері робочого часу. Види робочого часу: нормальна та скорочена тривалість робочого часу, неповний та ненормований робочий час. Режим робочого часу та його види. Надурочні роботи: їх поняття, випадки та порядок застосування. Облік робочого часу: поняття та види.

Рекомендована література:

1. Конвенція про обмеження тривалості робочого часу на промислових підприємствах до 8 годин на день та 48 годин на тиждень від 29.10.1919 № 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_155
2. Конвенція Міжнародної організації праці № 153 про тривалість робочого часу та періоди відпочинку на дорожньому транспорті від 27.06.1979 № 153. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/993_025
3. Конвенція про роботу на умовах неповного робочого часу від 24.06.1994 № 175. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_040
4. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
5. Пилипенко А.А., Михалко Ю.Р., Жаров О.А. Правове регулювання робочого часу в Україні і за кордоном. *Young Scientist*. 2017. № 11 (51). С. 979 – 983.
6. Giorgos Kallis, Michael Kalush, Hugh O.Flynn, Jack Rossiter, Nicholas Ashford. “Friday off”: Reducing Working Hours in Europe. *Sustainability*. 2013, 5(4), 1545-1567. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/5/4/1545/htm>

Тема 8. Теоретичні та практичні проблеми регулювання часу відпочинку

Питання до обговорення: Міжнародно-правове регулювання часу відпочинку. Поняття та види часу відпочинку у доктрині трудового права. Відпустки, їх види та порядок надання. Додаткові

відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустка без збереження заробітної плати.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. 48 с.
2. Про оплачувані відпустки: Конвенція МОП № 132, 1970 р., (переглянута у 1990 р.) (ратифікована 29 травня 2001 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_022
3. Про щорічні оплачувані відпустки: Конвенція МОП № 52 1936 р. (ратифікована 11 серпня 1956 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_003
4. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
5. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. ст. 4.
6. Гарашенко Л. П. Правове регулювання відпусток за законодавством України. К.: Павлім, 2003. 172 с.
7. Ситницька О. А. Юридичні гарантії права на працю та права на відпочинок за трудовим законодавством України : монографія. Хмельницький: Вид-во Хмельниц. ун-ту упр. та права, 2010. 167 с.
8. Colin Harvey and Robert P. Barnidge. The right to leave one's own country under international law. 2005. URL: https://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/main/site/policy_and_research/gcim/tp/TP8.pdf
9. Elspeth Guild, Vladislava Stoyanova. The Human Right to Leave Any Country: A Right to Be Delivered. European Yearbook on Human Rights. 2018. pp.373-394. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3229334
10. The right to leave a country / Issue Paper by the Council of Europe Commissioner for Human Rights. URL: <https://rm.coe.int/the-right-to-leave-a-country-issue-paper-published-by-the-council-of-e/16806da510>

Тема 9. Наукові концепції щодо правового регулювання оплати праці

Питання до обговорення: Право працівника на оплату праці та його захист (науковий огляд). Поняття оплати праці та її структура. Основна заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Державне та договірне регулювання оплати праці. Мінімальна заробітна плата: поняття і значення. Порядок встановлення і застосування різних форм матеріального стимулювання праці.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. 48 с.
2. Про рівну винагороду чоловіків і жінок за працю рівної цінності: Конвенція МОП № 100, 1951 р. (ратифікована 9 червня 1956 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002
3. Про захист заробітної плати: Конвенція МОП № 95, 1949 р. (ратифікована 30 червня 1961 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_146
4. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. ст. 121.
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Присяжнюк Людмили Михайлівни щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 233 Кодексу законів про працю України, статей 1, 12 Закону України «Про оплату праці» від 15 жовтня 2013 року, № 8-рп/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-13#n30>
6. Довбиш К. К. Принципи правового регулювання оплати праці : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : спец. 12.00.05. Харків, 2017. 200 с.
7. Вознюк В. Конституційні гарантії права людини на своєчасне одержання винагороди за працю. *Вісник КСУ*. 2002. № 5. С. 80-84.
8. Лаптії І. Оплата праці і заробітна плата: щодо питання термінології. *Право України*. 2005. № 7. С. 81-84.

9. Andrzej Marian Świątkowski. The right to fair remuneration: european standards. *TEISE*. 2011. № 79. P. 186 – 192. URL: https://www.researchgate.net/publication/330722663_Teise_i_teisinga_atlyginima_europiniai_standartai/fulltext/5c510d87a6fdccd6b5d33ae0/Teise-i-teisinga-atlyginima-europiniai-standartai.pdf
10. Sara Linde. Inventor Remuneration - Issues for a multinational company. Stockholm, Autumn 2010. URL: <https://patentingeni.no/wp-content/uploads/2015/02/Inventor-Remuneration-Issues-for-a-multinational-company.pdf>

Тема 10. Проблеми правового забезпечення охорони праці та здоров'я працівників на виробництві

Питання до обговорення: Міжнародно-правове регулювання охорони праці. Зміст охорони праці як інституту трудового права. Гарантії прав працівників на охорону праці та здоров'я на виробництві. Організація охорони праці працівників на підприємстві. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних та шкідливих роботах. Охорона здоров'я жінок, неповнолітніх і осіб зі зниженою працездатністю. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, пов'язаних з виробництвом.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. 48 с.
2. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
3. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. ст. 668.
4. Бек У. П. Правове регулювання охорони праці в Україні: теоретичний аспект : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : спец. 12.00.05. Львів, 2013. 206 с.
5. Грицай Ю.В. Правове регулювання охорони праці молоді: сучасний стан та шляхи вдосконалення. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право /*

гол.ред. Ю.М. Бисага. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2015. Т.2. Вип. 34. С. 10-14.

6. Гришук М. В. Нормативно-правове регулювання охорони праці в Україні: реалії та перспективи. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2012. № 2(6). URL : <https://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12hmvtrp.pdf>

7. Коляда Т. А. Правове регулювання охорони праці у контексті ствердження ідеї соціальної держави. *Право і безпека*. 2010. № 3 (35). С. 203 – 207.

8. Кузьмич В.С. Основні аспекти локального нормативно-правового регулювання охорони праці. *Молодий вчений*. 2017. N 5.1 (45.1). С. 66 – 69.

9. V. Zarosylo, T. Morozovska, T. Arifkhodzhaieva, H. Strohanova. Legal regulation of occupational safety and health in the European Union and Ukraine: a comparative approach. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2019, N 6. P. 150 – 154.

Тема 11. Трудова дисципліна та дисциплінарна відповідальність у доктрині трудового права

Питання до обговорення: Поняття дисципліни праці у доктрині трудового права. Внутрішній трудовий розпорядок (порівняльно-правовий аналіз). Способи забезпечення дисципліни праці: система організаційних, моральних та матеріальних стимулів (заохочення); заходи правового впливу; заходи громадського впливу; дисциплінарні стягнення. Поняття дисциплінарного проступку у доктрині трудового права. Види дисциплінарних стягнень. Порядок застосування дисциплінарних стягнень. Оскарження та зняття дисциплінарного стягнення.

Рекомендована література:

1. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.

2. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>

3. Тетяна Колеснік. Правові засади забезпечення дисципліни праці у країнах із розвиненою ринковою економікою. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №1. С. 66 – 70.
4. Лазор І.В. Правове регулювання дисципліни праці в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аспект. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1095/Lazor.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Олійник С.Д. Теоретичні основи сучасного стану правового регулювання трудової дисципліни. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Випуск 2, том 1. С. 159 – 165.
6. Форманюк В.В. Правові засоби забезпечення трудової дисципліни: автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: спец. 12.00.05. Одеса, 2011. 23 с.
7. Угрюмова Г. Дисципліна праці: розвиток та удосконалення інституту. *Право України*. 2006. № 1. С. 40-43.
8. Ioan Micle. Disciplinary and Criminal Liability of the Employee - Form of Legal Liability. *AGORA International Journal of Juridical Sciences*. 2015. N. 3, pp. 29-37.

Тема 12. Теоретичні та практичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудового договору

Питання до обговорення: Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстава та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності у доктрині трудового права. Особливості матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові.

Рекомендована література:

1. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
2. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх

працівниками: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. № 14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-92>

3. Венедиктов В. С. Теоретические проблемы юридической ответственности в трудовом праве. Х.: Консум, 1995. 136 с.

4. Мотрич А. І. Правове регулювання повної матеріальної відповідальності працівників : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук б спец. 12.00.05. Київ, 2017. 23 с.

5. Хуторян Н. М. Проблеми правової природи і галузевої належності матеріальної відповідальності в трудових відносинах. *Держава і право*. Випуск 17. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. С. 297-306.

6. Хуторян Н. М. Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин: монографія. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. 264 с.

7. Яковлев В.В. Взаємозумовленість трудової функції працівника і договору про повну матеріальну відповідальність. *Держава і право: Зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки*. Вип. 6. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Спілка юристів України; Видавничий Дім “Юридична книга”. 2000. С. 249–257.

8. Lina Gudeliauskiene. Material liability of an employee and effective means for recovering damages. *The Baltic Times*. 2009. URL: <https://www.baltictimes.com/news/articles/23727/>

Тема 13. Наукові концепції щодо поняття та порядку вирішення індивідуальних трудових спорів

Питання до обговорення: Поняття та види трудових спорів (конфліктів) у доктрині трудового права. Індивідуальні трудові спори: поняття, види, причини виникнення та способи вирішення. Порядок вирішення трудових спорів у Комісії з трудових спорів. Судовий порядок розгляду трудових спорів. Порядок поновлення працівника на роботі та оплата вимушеного прогулу. Діяльність спеціалізованих трудових судів у зарубіжних країнах.

Рекомендована література:

1. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
2. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92> (дата звернення 16 липня 2019 р.)
3. Грищак С. В. Право трудових спорів : навч. посіб. Д. : НГУ, 2011. 167 с.
4. Дараганова Н.В. Трудові спори : навч. посіб. К. : Правова єдність : Алерта, 2012. 271 с.
5. Лазор В.В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі. Луганськ : Література, 2004. 352 с.
6. Менджул М.В., Танчинець С. В. Значення міжнародного трудового права та трудової юстиції у системі захисту прав працівників : матеріали VI Міжнародн. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів „Закарпатські правові читання”, (м. Ужгород, 25 - 27 квітня 2014 р.) / М-во освіти і науки України, УжНУ. Ужгород, 2014. Т. 2. С. 422 - 426.
7. Скіпенко Р. Становлення трудового процесуального права як самостійної галузі українського права. *Право України*. 2007. № 7. С. 41-44.
8. Ярошенко О. Проблемні моменти законодавчого регулювання трудових спорів. *Вісник Академії правових наук України*. 2005. № 1 (40). С. 206-214.
9. Archibald Cox. Role of Law in Labor Disputes. *Cornell Law Review*. 1954. Vol. 39. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/73976281.pdf>
10. Henri Fraisse Francis, Kramarz Corinne Prost. Labor Disputes and Labor Flows. Discussion Paper. 2011. No. 5677. URL: <http://ftp.iza.org/dp5677.pdf>

Змістовий модуль 3

Тема 14. Теоретичні та практичні проблеми соціального партнерства та колективного трудового права

Питання до обговорення: Поняття соціального партнерства у доктрині трудового права. Правове регулювання соціального партнерства в Україні та зарубіжних країнах. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства. Колективне трудове право, його становлення та розвиток. Поняття та види трудового колективу. Повноваження трудового колективу в Україні та зарубіжних країнах.

Рекомендована література:

1. Конституція України. Х.: ТОВ «Одісей», 2006. 48 с.
2. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
3. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>
4. Ніна Гетьманцева. Соціальне партнерство як спосіб інтеграції інтересів суб'єктів соціально-трудова відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 3. С. 82 – 86.
5. Гайдученко Ю.О., Рядинська І.А. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка»*, 2017, вип. 17. С. 15 – 24.
6. Лазор В. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права і сторона трудових спорів. *Право України*. 2003. № 10. С. 100 - 103.
7. Трунова Г.А. Правове регулювання соціального партнерства в Україні : автореф. Дис...кандид.юр.наук: спец. 12.00.05. Харків, 2008. 22 с.
8. Шапоренко О. І. Соціальне партнерство у вирішенні соціально-трудова конфліктів. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/5.pdf

9. Чанишева Г. І. Колективні відносини у сфері праці: теоретико-правовий аспект: монографія. Одеса: Юридична література, 2001. 328 с.
10. Michael Fichter, Ian Greer. Analysing Social Partnership: A Tool of Union Revitalization? Cornell University ILR School Digital Commons. 2004. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/144988812.pdf>
11. William K. Roche. Social Partnership and Workplace Regimes in Ireland. Industrial Relations Journal. May 2007 38(3). DOI: 10.1111/j.1468-2338.2007.00443.x

Тема 15. Колективні договори (угоди) і порядок вирішення колективних трудових спорів

Питання до обговорення: Поняття і значення колективного договору у доктрині трудового права. Необхідні умови та сфери дії колективного договору (угоди). Характеристика міжнародних правових норм, що регулюють укладення колективних договорів. Сторони колективного договору (колективної угоди). Колективні переговори та порядок укладення колективних договорів. Зміст, форма та строк дії колективного договору (угоди). Примусова сила колективних договорів в деяких країнах світу. Відповідальність за порушення колективного договору. Поняття, предмет і сторони колективних трудових спорів. Процедури примирення, посередництва та арбітражу. Право на страйк та його реалізація.

Рекомендована література:

1. Про сприяння колективним переговорам: Конвенція МОП № 154, 1981 р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_006
2. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
3. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. ст. 361.
4. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 34. ст.227.

5. Бурак В. Я. Трудові спори: порядок їх вирішення в Україні. К. : Товариство "Знання", КОО, 2003. 382 с.
6. Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі. Луганськ : Література, 2004. 352 с.
7. Рибницький Г.В. Колективний договір в умовах ринкової економіки: автореф. дис. ... кандидата юрид. наук:12.00.05. Харків, 2005. 22 с.
8. Чанишева Г. Право на страйк: міжнародні стандарти та законодавство України. *Право України*. 2000. № 12. С. 80-86.
9. Швець Н. Відмінності страйків від інших акцій протесту. *Право України*. 2007. № 8. С. 57-60.
10. Bernard Gernigon, Alberto Odero and Horacio Guido. ILO Principles concerning the right to strike / International Labour Office. URL: https://www.fim-musicians.org/wp-content/uploads/right_to_strike_en.pdf
11. Jorge Andrés Leyton García. The Right to Strike as a Fundamental Human Right: Recognition and Limitations in International Law. *Revista Chilena de Derecho*. 2017. vol. 44. N° 3. pp. 781 – 804.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота може бути виконана у формі запропонованій аспірантом за погодженням із викладачем.

Орієнтовні завдання для самостійної роботи:

- Здійсніть оглядовий аналіз докторських та кандидатських дисертацій, захищених з проблем трудового права за період останніх п'яти років.

- Проаналізуйте наукові праці з трудового права за останні десять років у зарубіжній державі (обирається одна зарубіжна держава і узгоджується вибір з викладачем) та здійсніть їх оглядовий аналіз.

- Проаналізуйте та опишіть проблемні аспекти розгляду трудових спорів в Україні (необхідно здійснити аналіз не менше 30 судових рішень по певній категорії справ, наприклад, незаконному звільненні, притягненні до відповідальності працівника, невиплаті заробітної плати тощо).

- Дослідіть та опишіть проблемні аспекти укладення трудових договорів (на основі аналізу трудових договорів та судової практики).

- Дослідіть та опишіть проблемні аспекти укладення колективних договорів (на основі аналізу істотних умов колективних договорів та практики розгляду колективних трудових спорів).

- Проаналізуйте діяльність МОП та опишіть, які конвенції та рекомендації необхідно ще ратифікувати Україні.

- Проаналізуйте та опишіть позицію ЄСПЛ щодо захисту права на оплату праці.

- Проаналізуйте допустимість обмеження трудових прав при надзвичайних умовах (наприклад, пандемії, надзвичайного стану, військових дій тощо).

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Протягом семестру аспіранти вивчають 1 модуль з дисципліни, що включає 3 змістовні модулі. Після виконання модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи (наукової статті, есе). Аспіранти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здійснюється за 100-бальною системою за модуль. При цьому аспірант може отримати: 30 балів за виконання практичних занять, 30 балів за виконання завдань для самостійної роботи, 40 балів за поточний контроль у вигляді письмової роботи (наукової статті, есе).

У випадку отримання протягом семестру менше 60 балів, аспірант не допускається до підсумкового контролю.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Наукові концепції про право людини на працю.
2. Право на працю – одне з фундаментальних прав людини: поняття і зміст.
3. Міжнародні стандарти права на працю.
4. Значення Конвенцій МОП у гарантуванні трудових прав.
5. Державні гарантії трудових прав за законодавством України.
6. Поняття та значення принципів трудового права.
7. Наукові підходи до класифікації принципів трудового права.
8. Загальна характеристика основних принципів трудового права.
9. Теоретичні та практичні проблеми до визначення поняття та видів джерел трудового права.
10. Кодифікація трудового права в країнах світу та характеристика джерел трудового права окремих країн (Росія, США, Великобританія, Франція, Німеччина, Італія, Японія та ін.).
11. Джерела трудового права України: загальна характеристика.
12. Конвенції та рекомендації МОП.
13. Нормативно-правові акти як основні джерела трудового права України.
14. Звичай як джерело трудового права.
15. Судовий прецедент у системі джерел трудового права.
16. Поняття та система правовідносин у доктрині трудового права.
17. Наукові підходи до поняття та статусу суб'єктів трудових правовідносин.
18. Працівники як суб'єкти трудових правовідносин.
19. Трудова правосуб'єктність та її особливості.
20. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин.
21. Роботодавець-фізична особа як сторона трудового договору.
22. Професійні спілки та проблеми їх правового статусу.
23. Міжнародні правові акти про зайнятість та захист від безробіття.
24. Поняття та форми зайнятості населення.
25. Проблеми правового статусу безробітного.
26. Державна служба зайнятості та її повноваження.
27. Поняття працевлаштування та його правові форми.

28. Посередництво при наймі.
29. Взаємовідносини органів з працевлаштування (посередників) з наймачами робочої сили.
30. Особливості працевлаштування окремих категорій громадян.
31. Наукові концепції щодо правової природи трудового договору.
32. Трудовий договір: поняття, види та значення.
33. Сторони та зміст трудового договору: порівняльно-правовий аналіз.
34. Гарантії прав і обмеження прав особи при укладенні трудового договору.
35. Прийняття на роботу і оформлення трудового договору: порівняльно-правовий аналіз.
36. Випробування при прийнятті на роботу.
37. Зміна умов трудового договору.
38. Припинення трудового договору: поняття та класифікація підстав.
39. Правове регулювання робочого часу в нормативних актах МОП та ООН.
40. Поняття робочого часу і сучасні проблеми гарантій у сфері робочого часу.
41. Види робочого часу: нормальна та скорочена тривалість робочого часу, неповний та ненормований робочий час.
42. Режим робочого часу та його види.
43. Надурочні роботи: їх поняття, випадки та порядок застосування.
44. Облік робочого часу: поняття та види.
45. Міжнародно-правове регулювання часу відпочинку.
46. Поняття та види часу відпочинку у доктрині трудового права.
47. Відпустки, їх види та порядок надання.
48. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням.
49. Творчі відпустки (науковий огляд).
50. Соціальні відпустки (науковий огляд).
51. Відпустка без збереження заробітної плати.
52. Право працівника на оплату праці та його захист (науковий огляд).
53. Поняття оплати праці та її структура.

54. Основна заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати.
55. Державне та договірне регулювання оплати праці.
56. Мінімальна заробітна плата: поняття і значення.
57. Порядок встановлення і застосування різних форм матеріального стимулювання праці.
58. Міжнародно-правове регулювання охорони праці.
59. Зміст охорони праці як інституту трудового права.
60. Гарантії прав працівників на охорону праці та здоров'я на виробництві.
61. Організація охорони праці працівників на підприємстві.
62. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних та шкідливих роботах.
63. Охорона здоров'я жінок, неповнолітніх і осіб зі зниженою працездатністю.
64. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.
65. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, пов'язаних з виробництвом.
66. Поняття дисципліни праці у доктрині трудового права.
67. Внутрішній трудовий розпорядок (порівняльно-правовий аналіз).
68. Способи забезпечення дисципліни праці: система організаційних, моральних та матеріальних стимулів (заохочення); заходи правового впливу; заходи громадського впливу; дисциплінарні стягнення.
69. Поняття дисциплінарного проступку у доктрині трудового права.
70. Види дисциплінарних стягнень.
71. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.
72. Оскарження та зняття дисциплінарного стягнення.
73. Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності.
74. Підстава та умови матеріальної відповідальності.
75. Види матеріальної відповідальності у доктрині трудового права.

76. Особливості матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові.
77. Поняття та види трудових спорів (конфліктів) у доктрині трудового права.
78. Індивідуальні трудові спори: поняття, види, причини виникнення та способи вирішення.
79. Порядок вирішення трудових спорів у Комісії з трудових спорів (КТС).
80. Судовий порядок розгляду трудових спорів.
81. Порядок поновлення працівника на роботі та оплата вимушеного прогулу.
82. Діяльність спеціалізованих трудових судів у зарубіжних країнах.
83. Поняття соціального партнерства у доктрині трудового права.
84. Правове регулювання соціального партнерства в Україні та зарубіжних країнах.
85. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства.
86. Колективне трудове право, його становлення та розвиток.
87. Поняття та види трудового колективу.
88. Повноваження трудового колективу в Україні та зарубіжних країнах.
89. Поняття і значення колективного договору у доктрині трудового права.
90. Необхідні умови та сфери дії колективного договору (угоди).
91. Характеристика міжнародних правових норм, що регулюють укладення колективних договорів.
92. Сторони колективного договору (колективної угоди).
93. Колективні переговори та порядок укладення колективних договорів.
94. Зміст, форма та строк дії колективного договору (угоди).
95. Примусова сила колективних договорів в деяких країнах світу.
96. Відповідальність за порушення колективного договору.
97. Поняття, предмет і сторони колективних трудових спорів.
98. Процедури примирення, посередництва та арбітражу.
99. Право на страйк та його реалізація.
100. Локаут: теоретичні та практичні проблеми.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти, судова практика:

1. Конституція України. Х.: ТОВ «Одіссей», 2006. 48 с.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Вісник Конституційного суду України. 2006. № 4. С. 72-80.
3. Про безробіття: Конвенція МОП № 2, 1919 р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_143
4. Про мінімальний вік для прийняття на роботу: Конвенція МОП, 1973 р. (ратифікована 7 березня 1979 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_054
5. Про рівну винагороду чоловіків і жінок за працю рівної цінності: Конвенція МОП № 100, 1951 р. (ратифікована 9 червня 1956 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002
6. Про скасування примусової праці: Конвенція МОП № 105, 1957 р. (ратифікована 5 жовтня 2000 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_013
7. Про політику в галузі зайнятості: Конвенція МОП № 122, 1964р. (ратифікована 29 травня 1968 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_062
8. Про мінімальний вік допуску на підземні роботи в шахтах і рудниках: Конвенція МОП № 123, 1965 р. (ратифікована 4 лютого 1970 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_061
9. Про оплачувані відпустки: Конвенція МОП № 132, 1970 р., (переглянута у 1990 р.) (ратифікована 29 травня 2001 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_022
10. Про сприяння колективним переговорам: Конвенція МОП № 154, 1981 р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_006
11. Про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця: Конвенція МОП № 158, 1982 (ратифікована 4 лютого 1994 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_005
12. Про примусову чи обов'язкову працю: Конвенція МОП № 29, 1930 р. (ратифікована 9 червня 1956 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_136

13. Про щорічні оплачувані відпустки: Конвенція МОП № 52 1936 р. (ратифікована 11 серпня 1956 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_003
14. Про захист заробітної плати: Конвенція МОП № 95, 1949 р. (ратифікована 30 червня 1961 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_146
15. Конвенція про обмеження тривалості робочого часу на промислових підприємствах до 8 годин на день та 48 годин на тиждень від 29.10.1919 № 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_155
16. Конвенція Міжнародної організації праці N 153 про тривалість робочого часу та періоди відпочинку на дорожньому транспорті від 27.06.1979 № 153. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/993_025
17. Конвенція про роботу на умовах неповного робочого часу від 24.06.1994 № 175. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_040
18. Кодекс законів про працю України. Х.: ПП «ІГВІНІ», 2007. 128 с.
19. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. ст. 4.
20. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 60. ст. 43.
21. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 22. ст. 171.
22. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 №5067-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. ст. 243.
23. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 36. ст. 361.
24. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. ст. 121.
25. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України від 22 червня 2012 р. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 151.
26. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. ст. 668.

27. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 34. ст.227.
28. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 45. ст.397.
29. Про трудові книжки працівників: Постанова КМУ від 27 квітня 1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF>
30. Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій: Постанова КМУ від 3 квітня 1993 р. № 245. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/245-93-%D0%BF>
31. Про Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти України: наказ Міністерства освіти України № 455 від 20.12.93. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-94>
32. Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах, організаціях: наказ Мінпраці, Мін'юсту України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.1993 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93>
33. Про утворення Національної служби посередництва і примирення: указ Президента України від 17 листопада 1998 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1258/98>
34. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну "законодавство") від 9 липня 1998 року N 12-рп/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-98>
35. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Вільної профспілки працівників метрополітенів України щодо офіційного тлумачення поняття "професійна спілка, що діє на підприємстві, в установі, організації", використаного в абзаці шостому частини першої статті 43-1 Кодексу законів про працю України (справа про

профспілку, що діє на підприємстві) від 29 жовтня 1998 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v014p710-98>

36. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянки Присяжнюк Людмили Михайлівни щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 233 Кодексу законів про працю України, статей 1, 12 Закону України "Про оплату праці" від 15 жовтня 2013 року, № 8-рп/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-13#n30>

37. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Дзьоби Юрія Володимировича щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 233 Кодексу законів про працю України від 15 жовтня 2013 року, № 9-рп/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-13#n38>

38. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. № 14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-92>

39. Про практику розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-92>

Основна література:

1. Актуальні проблеми трудового права України : колект. моногр. / кол. авт.: О. А. Золотарьова та ін. ; за заг. ред. О. А. Золотарьової. Одеса: Негоціант, 2009. 121 с.

2. Бірюкова А. Г. Трудове право та трудове законодавство: проблеми співвідношення : монографія. Харків : Панов А. М., 2016. 401 с.

3. Бойко М. Д. Порівняльне трудове право: навчальний посібник. К.: Олан, 2006. 381 с.

4. Венедіктов С. В. Теоретико-правові засади сучасної концепції трудового правовідношення в Україні : монографія. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 224 с.

5. Іншин М.І. Правове регулювання службово-трудової діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України : навч. посіб. Х.: ФІНН, 2010. 672 с.
6. Занфірова Т.А. Філософські аспекти трудового права : монографія. Запоріжжя : Класичний приватний ун-т, 2009 . Ч. 1. 167 с.
7. Заржицький О.С. Юридична відповідальність у трудовому праві України : монографія. Д. : Арт-Прес, 2009. 144 с.
8. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики : монографія. К. : Видавець Карпенко В. М., 2012. 464 с.
9. Лаврів О. Я. Система принципів трудового права України: монографія. Івано-Франківськ, 2008. 216 с.
10. Лукаш С. С. Співвідношення централізованого і локального регулювання трудових відносин в умовах ринкової економіки : монографія. Х. : ФІНН, 2010. 366 с.
11. Кодифікація трудового законодавства України : монографія / Хуторян Н. М. та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Н. М. Хуторян та ін. ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Х. : ФІНН, 2009. 431 с.
12. Слюсар А. М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект : монографія. Х. : ФІНН, 2011. 335 с.

Додаткова література:

1. Андрійв В. Трудові права людини у системі природного та позитивного права / В. Андрійв. *Право України*. 2007. № 6. С. 61-64.
2. Андрушко А.В. Основні проблеми загальної дисциплінарної відповідальності у трудовому праві. *Держава і право*. 2007. Вип. 37. С. 371-377.
3. Андрушко А.В. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності. *Держава і право*. 2008. Вип. 41. С. 380-385.
4. Арсентьева О. С. Правове регулювання соціального партнерства на етапі реформування трудового права України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Луганськ, 2010. 20 с.

5. Бершинський Є. В. Чи є праця студента працею за сумісництвом? *Адвокат*. 2006. № 7. С. 24-25.
6. Болотіна Н. Б. Трудовий договір за законодавством України: навчальний посібник. К.: Вид. Паливода А.В., 2002. 124 с.
7. Бурак В. Я. Трудові спори: порядок їх вирішення в Україні. К.: Товариство "Знання", КОО, 2003. 382 с.
8. Білоус О. Ю. Конвенції міжнародної організації праці як джерела трудового права України : автореф. десерт. на здобуття наукового ступеня канд. юридич. наук : спец. 12.00.05. Одеса, 2017. 23 с.
9. Величко Д. М. Зміст права на працю в міжнародних актах та законодавчих актах України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2015. № 13. Том 1. С. 142 – 145.
10. Венедиктов В. С. Теоретические проблемы юридической ответственности в трудовом праве. Х.: Консум, 1995. 136 с.
11. Венедіктов С. В. Правове регулювання трудових відносин: вітчизняний та зарубіжний досвід : навч. посіб. К. : Алерта, 2012. 367 с.
12. Волохов О. С. Рішення Європейського Суду з прав людини у системі джерел трудового права України. Правове забезпечення ефективного виконання рішень і застосування практики Європейського суду з прав людини : зб. наук. ст. Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15 вересня 2012 р.) / за ред. С. В. Ківалова ; НУ «ОЮА». Одеса : Фенікс, 2012. С. 462-469.
13. Гайдученко Ю.О., Рядинська І.А. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Економіка», 2017, вип. 17. С. 15 – 24.
14. Гарантії в трудовому праві України : монографія. Д. : Арт-Прес, 2008. 288 с.
15. Гаращенко Л. П. Правове регулювання відпусток за законодавством України. К.: Павлім, 2003. 172 с.
16. Гетьманцева Ніна. Соціальне партнерство як спосіб інтеграції інтересів суб'єктів соціально-трудова відносин. Підприємство, господарство і право. 2016. № 3. С. 82 – 86.

17. Гошовський В. С. Особливості правового регулювання трудової діяльності депутатів Верховної Ради України : монографія. К., 2011. 208 с.
18. Грищак С. В. Право трудових спорів : навч. посіб. Д. : НГУ, 2011. 167 с.
19. Грицай Ю.В. Правове регулювання охорони праці молоді: сучасний стан та шляхи вдосконалення. Науковий вісник Ужгородського Національного університету : серія: Право / гол.ред. Ю.М. Бисага. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2015. Т.2. Вип. 34. С. 10-14.
20. Дараганова Н.В. Трудові спори : навч. посіб. К. : Правова єдність : Алерта, 2012. 271 с.
21. Дергачов В. С. Науково-практичні засади захисту інформації з обмеженим доступом у трудових правовідносинах : монографія. Х. : ХНАДУ, 2011. 160 с.
22. Довбиш К. К. Принципи правового регулювання оплати праці : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : спец. 12.00.05. Харків, 2017. 200 с.
23. Іншин М. І. Правове регулювання службово-трудова відносин в Україні: монографія. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. 337 с.
24. Єрмоменко В. В. Принципи трудового права в аспекті правозастосування. Право та інновації. 2016. № 1 (13). С. 122-131.
25. Жернаков В. Правове регулювання праці: співвідношення трудового і цивільного права. Право України. 2000. № 7. С. 49-52.
26. Жернаков В. В. До питання про правове розуміння праці та трудових відносин. Держава і право. Випуск 34. К., 2006. С. 307-311.
27. Заржицький О. Соціальне партнерство у соціально-трудова відносинах. Право України. 2000. № 11. С. 53-55.
28. Заржицький О. Склад трудових процесуальних правовідносин. Право України. – 2007. № 8. С. 54-57.
29. Киселев И. Я. Сравнительное и международное трудовое право. Учебник для вузов. М.: Дело, 1999. 728 с.
30. Кожушко С. Трудова дисципліна у системі елементів трудових правовідносин. Право України. 2005. № 9. С. 89 - 91.

31. Костюченко О. Є. Особливості правового регулювання праці лікарів : монографія. Х. : ФІНН, 2009. 232 с.
32. Кузьмич В.С. Основні аспекти локального нормативно-правового регулювання охорони праці. Молодий вчений. 2017. № 5.1 (45.1). С. 66 – 69.
33. Лаврінченко О. В. Трудове право України як сучасна синергетична система (філософсько-правові та методологічні аспекти). Економіка, фінанси, право. 2006. № 5. С. 20 - 28.
34. Лаврінченко О. В. Принцип єдності й диференціації правового регулювання соціально-трудових відносин у системі галузевих принципів трудового права України : монографія. Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. 358 с.
35. Лаврінченко О.В. Поняття та ознаки сумісництва за трудовим правом: теоретичні аспекти питання. Економіка, фінанси, право. 2005. № 5. С. 28-35.
36. Лаврінченко О. В. Особливості реалізації та захисту конституційних трудових прав найманих працівників (інституціональний, онтологічний та аксіологічний аспекти): монографія. Донецьк : Вебер, Донецька філія, 2007. 144 с.
37. Лаврінченко О. В. Механізм правового регулювання соціально-трудових відносин: сучасний стан та перспективи розвитку. Донецьк : Норд-Пресс, 2007. 182 с.
38. Лаврінченко О. В. Актуальні питання теорії трудового права в контексті сучасного розвитку правової системи України. Донецьк : Вебер, Донецька філія, 2007. 428 с.
39. Лаврінченко О. В. Механізм правового регулювання відносин із добору кадрів: проблеми становлення трудового законодавства України та шляхи вдосконалення його понятійного апарату : монографія. Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. 166 с.
40. Лаврінчук І. Процесуальне забезпечення трудових прав в Україні. Право України. 2001. № 1. С. 72 - 77.
41. Лазор В. Система трудового права України в сучасних умовах та її співвідношення з системою національного права. Юридична Україна. 2006. № 9 (45). С. 43-48.
42. Лазор В. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права і сторона трудових спорів. Право України. 2003. № 10. С. 100 - 103.

43. Лазор В. Юридична природа трудового договору в ринкових умовах. Право України. 2000. № 1. С. 64 - 66.
44. Лазор В. В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі. Луганськ : Література, 2004. 352 с.
45. Лаптії І. Оплата праці як соціально-економічна та правова категорія. Право України. 2005. № 1. С. 106-109.
46. Назимко О. В. Міжнародно-правові стандарти правового регулювання трудових відносин. Європейські перспективи. 2016. № 1. С. 157 – 165.
47. Рогач О. Я., Менджул М. В. Припинення трудових відносин з ініціативи працівника-внутрішньо переміщеної особи та роботодавця. Публічне право. 2017. № 1. С. 184 - 190.
48. Рогач О. Я., Менджул М. В. Припинення трудового договору в умовах окупації Криму та проведення антитерористичної операції в Україні. Проблеми захисту прав і свобод вимушених переселенців, а також інтересів громадян або держави на тимчасово окупованих територіях та в районах проведення антитерористичної операції: матеріали міжнародного круглого столу (27 жовтня 2016 року). К.: Національна академія прокуратури України, 2016. С. 66 -70.
49. Менджул М. В., Танчинець С. В. Значення міжнародного трудового права та трудової юстиції у системі захисту прав працівників : матеріали VI Міжнародн. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів [„Закарпатські правові читання”], (м. Ужгород, 25 - 27 квітня 2014 р.) / М-во освіти і науки України, УжНУ. Ужгород, 2014. Т. 2. С. 422 - 426.
50. Мельник К. Ю. Трудові правовідносини службовців правоохоронних органів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05. О., 2011. 34 с.
51. Мотрич А. І. Правове регулювання повної матеріальної відповідальності працівників : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук б спец. 12.00.05. Київ, 2017. 23 с.
52. Олійник С.Д. Теоретичні основи сучасного стану правового регулювання трудової дисципліни. *Науковий вісник*

публічного та приватного права. 2019. Випуск 2, том 1. С. 159 – 165.

53. Островерх А.М. Конвенції міжнародної організації праці як джерела трудового права України. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 6. С. 204 – 206.

54. Паламарчук В. Контракт як форма реалізації громадянами права на зайнятість. Право України. 2003. № 8. С. 104-106.

55. Панасюк О. Правове регулювання застосування штрафів до працівників. Право України. 2006. № 8. С. 44-47.

56. Пилипенко П. Д. Підстави виникнення індивідуальних трудових правовідносин. К.: Знання, КОО, 2003. 146 с.

57. Пилипенко П.Д. Проблеми теорії трудового права. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету ім. Івана Франка, 1999. 214 с.

58. Пилипенко П. Способи укладення трудового договору. Право України. 2001. № 4. С. 56-59.

59. Пилипенко А.А., Михалко Ю.Р., Жаров О.А. Правове регулювання робочого часу в Україні і за кордоном. Young Scientist. 2017. № 11 (51). С. 979 – 983.

60. Процевський О. Про предмет трудового права України. Право України. 2001. № 12. С. 81-86.

61. Пузирний В. Правовий захист жінок при працевлаштуванні і прийнятті на роботу. Право України. 2004. № 1. С. 33-36.

62. Реус О. С. Правове регулювання трудової діяльності неповнолітніх в Україні : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2008. 199 с.

63. Рим О. М. Запобігання конкуренції у трудових правовідносинах : монографія. Т. : Терно-граф, 2011. 160 с.

64. Роїна О. М. Трудові правовідносини: практичний посібник. К.: КНТ, 2005. 348 с.

65. Ротань В. Г., Зуб І. В. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю. К.: А.С.К., 2006. 976 с.

66. Рудницька О. П. Правове регулювання гарантійних виплат у трудовому праві : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 176 с.

67. Серета О. Обов'язки роботодавця та правові наслідки їх невиконання. Право України. 2002. № 9. С. 82-85.

68. Ситницька О. А. Юридичні гарантії права на працю та права на відпочинок за трудовим законодавством України : монографія. Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ун-ту упр. та права, 2010. 167 с.
69. Соціально-трудова відносина зайнятості: сучасні тенденції, виклики, шляхи розвитку : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук А. М. Колота, І. Ф. Гнибіденка ; Держ. ВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ : КНЕУ, 2015. 295 с.
70. Тетяна Колеснік. Правові засади забезпечення дисципліни праці у країнах із розвинутою ринковою економікою. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 1. С. 66 – 70.
71. Трудове право України : навч. посіб. / В. О. Кучер та ін. ; за заг. ред. В. О. Кучера ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 563 с.
72. Трудове право : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. М. Ярошенка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2-е вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2017. 557 с.
73. Трудове право України: підручник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Центр проблем імплементації європ. соц. права, Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.", Нац. ун-т "Остроз. акад." ; за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. 2-ге вид., стер. Київ : Юрінком Інтер : Буква Закону, 2018. 593 с.
74. Трудове право в державах Європи : підручник / С. В. Венедіктов, Г. О. Спіцина. Київ : Ніка-Центр, 2017. 183 с.
75. Трудові договірні відносини : навч. посіб. / Н. М. Самолюк, Г. М. Юрчик ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2018. 341 с.
76. Харчук Р. С. Розвиток форм захисту трудових прав працівників за умов формування ринкових відносин в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Луганськ, 2011. 20 с.
77. Хромей В.В. Конституційне право людини на працю та гарантії його реалізації : автореф. десерт. на здобуття наукового ступеня канд. юридич. наук : спец. 12.00.02. Ужгород, 2016. 22 с.
78. Хуторян Н. М. Проблеми визначення поняття «роботодавець» за законодавством України. Держава і право. Випуск 31. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2006. С. 207-215.

79. Хуторян Н. М. Проблеми правової природи і галузевої належності матеріальної відповідальності в трудових відносинах. Держава і право. Випуск 17. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. С. 297-306.
80. Хуторян Н. М. Теоретичні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин: монографія. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. 264 с.
81. Чанишева Г. І. Колективні відносини у сфері праці: теоретико-правовий аспект: монографія. Одеса: Юридична література, 2001. 328 с.
82. Чанишева Г.І. Основні принципи правового регулювання трудових відносин у проекті Трудового кодексу України. Університетські наукові записки. 2016. № 59. С. 8 – 17.
83. Чижмарь Ю.В. Джерела трудового права та їх характеристика. Наукові записки. серія: Право. 2018. Вип. 5. С. 38 – 41.
84. Чумак О. О. Припинення трудових правовідносин не за ініціативою сторін трудового договору : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. К., 2011. 16 с.
85. Шамшина І. І. Суб'єкти трудового права: правове регулювання в умовах ринкових відносин : монографія. Луганськ : Література, 2010. 448 с.
86. Шапоренко О. І. Соціальне партнерство у вирішенні соціально-трудовах конфліктів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 3. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/3_2019/5.pdf
87. Щербина В. І. Функції трудового права. Донецьк: Академія митної служби України, 2007. 426 с.
88. Ярошенко О. Проблемні моменти законодавчого регулювання трудових спорів. Вісник Академії правових наук України. 2005. № 1 (40). С. 206-214.
89. Ярошенко О. М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України: монографія. Х.: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 456 с.
90. Яцкевич І. І. Правове регулювання юридичних гарантій реалізації особою права на працю : автореф. десерт. на здобуття

наукового ступеня канд. юридич. наук : спец. 12.00.05. Київ, 2016. 23 с.

91. Archibald Cox. Role of Law in Labor Disputes. *Cornell Law Review*. 1954. Vol. 39. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/73976281.pdf>

92. Andrzej Marian Świątkowski. The right to fair remuneration: european standards. *TEISĖ*. 2011. № 79. P. 186 – 192. URL: https://www.researchgate.net/publication/330722663_Teise_i_teisinga_atlyginima_europiniai_standartai/fulltext/5c510d87a6fdccd6b5d33ae0/Teise-i-teisinga-atlyginima-europiniai-standartai.pdf

93. Bernard Gernigon, Alberto Odero and Horacio Guido. ILO Principles concerning the right to strike / International Labour Office. URL: https://www.fim-musicians.org/wp-content/uploads/right_to_strike_en.pdf

94. Colin Harvey and Robert P. Barnidge. The right to leave one's own country under international law. 2005. URL: https://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/main/site/policy_and_research/gcim/tp/TP8.pdf

95. Ioan Micle. Disciplinary and Criminal Liability of the Employee - Form of Legal Liability. *AGORA International Journal of Juridical Sciences*. 2015. N. 3, pp. 29-37.

96. Elspeth Guild, Vladislava Stoyanova. The Human Right to Leave Any Country: A Right to Be Delivered. *European Yearbook on Human Rights*. 2018. pp.373-394. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3229334

97. Employment contracts act (55/2001, amendments up to 579/2006 included). URL: <http://www.ilo.org/dyn/travail/docs/2428/Employment%20Contracts%20Act.%20January%202007.pdf>

98. Eric Gravel, Tomi Kohiyama et Katerina Tsotroudi. A Legal Perspective on the Role of International Labour Standards in Rebalancing Globalization. *Revue Interventions économiques* Papers in Political Economy. 2014. № 49. <https://doi.org/10.4000/interventionseconomiques.1703>

99. Giorgos Kallis, Michael Kalush, Hugh O'Flynn, Jack Rossiter, Nicholas Ashford. "Friday off": Reducing Working Hours in Europe.

- Sustainability. 2013, 5(4), 1545-1567. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/5/4/1545/htm>
100. Henri Fraisse Francis, Kramarz Corinne Prost. Labor Disputes and Labor Flows. Discussion Paper. 2011. No. 5677. URL: <http://ftp.iza.org/dp5677.pdf>
101. Hugh Collins, K. D. Ewing, Aileen McColgan. Nature and sources of labour law. 2012. pp 3-44. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139227094.003>
102. Fundamental rights at work and international labour standards / International Labour Organization, 2003. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_087424.pdf
103. James J. Brudney. The internationalization of sources of labor law. Penn Law: Legal Scholarship Repository, 2018. Vol. 39:1.
104. Jorge Andrés Leyton García. The Right to Strike as a Fundamental Human Right: Recognition and Limitations in International Law. *Revista Chilena de Derecho*. 2017. vol. 44. N° 3. pp. 781 – 804.
105. Lina Gudeliauskiene. Material liability of an employee and effective means for recovering damages. The Baltic Times. 2009. URL: <https://www.baltictimes.com/news/articles/23727/>
106. Michael Fichter, Ian Greer. Analysing Social Partnership: A Tool of Union Revitalization? Cornell University ILR School Digital Commons. 2004. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/144988812.pdf>
107. V. Zarosylo, T. Morozovska, T. Arifkhodzhaieva, H. Strohanova. Legal regulation of occupational safety and health in the European Union and Ukraine: a comparative approach. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 2019, N 6. P. 150 – 154.
108. Patricia C. Collins. An Overview of COVID-19 Employment Law Issues. The Legal Intelligencer. 2020. URL: <https://www.law.com/thelegalintelligencer/2020/04/17/an-overview-of-covid-19-employment-law-issues/?slreturn=20200720155500>
109. Sara Linde. Inventor Remuneration - Issues for a multinational company. Stockholm, Autumn 2010. URL: <https://patentingeniør.no/wp-content/uploads/2015/02/Inventor-Remuneration-Issues-for-a-multinational-company.pdf>

110. Smiriti Chand. Necessity and Importance of Labour Law and Principles. URL: <https://www.yourarticlelibrary.com/law/necessity-and-importance-of-labour-law-and-principles/34381>
111. Tamás Gyulavári, Emanuele Menegatti. The Sources of Labour Law. Kluwer Law International. 2019.
112. The Labour Principles of the United Nations Global Compact : A Guide for Business / International Labour Office. - Geneva: ILO, 2008. URL: https://d306pr3pise04h.cloudfront.net/docs/issues_doc%2Flabour%2Fthe_labour_principles_a_guide_for_business.pdf
113. The right to leave a country / Issue Paper by the Council of Europe Commissioner for Human Rights. URL: <https://rm.coe.int/the-right-to-leave-a-country-issue-paper-published-by-the-council-of-e/16806da510>
114. Will Elton. The Importance of an Employment Contract. Zegal. 08/01/2019. URL: <https://zegal.com/blog/post/importance-of-employment-contract/>
115. William K. Roche. Social Partnership and Workplace Regimes in Ireland. Industrial Relations Journal. May 2007 38(3). DOI: 10.1111/j.1468-2338.2007.00443.x

Менджул Марія Василівна

ДОКТРИНА ТРУДОВОГО ПРАВА

Методичний посібник
навчальної дисципліни
підготовки доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»

Гарнітура Times New Roman.
Формат 60x84/16. Ум.друк.арк. 3,02. Зам. № 65.
Редакційно-видавничий відділ
видавництва УжНУ «Говерла».
88015, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89.
E-mail: dep-editors@uzhnu.edu.ua